

Otthon és távol Cserediákok felkészítése távoktatással

Összefoglalás és ajánlások

1. Bevezetés

A diák mobilitás és az egyetemek közötti nemzetközi csereprogramok száma egyre növekszik, és az oktatásban résztvevő döntéshozók és a felsőoktatási intézmények számára ez napi problémaként jelentkezik. A hallgatói és oktatói mobilitás mindig is az egyetemek egyik legfontosabb jellemzője volt.

A térbeli, földrajzi, „valós” és fizikai mobilitás mind olyan szakkifejezések, amelyek arra utalnak, hogy a hallgatók és az oktatók „fizikailag” a saját intézményükből országon belül vagy kívül meghatározott ideig egy másik intézménybe mennek tanulni vagy oktatni. Különböző típusú mobilitásokat különböztethetünk meg. Program mobilitás – melyben a cserediákok egy szervezett mobilitási programban vesznek részt – manapság ezt a típust tekinthetjük a legelterjedtebb mobilitási formának. Az ERASMUS program talán az egyik legismertebb ezek közül, de számos hasonló program létezik: Erasmus Mundus, Tempus, Ceepus, Nordplus, stb csak a legismertebbeket megemlítve.

A 90-es évek második fele óta a felsőoktatási intézmények nemzetközivé tételében a virtuális mobilitás eszméje igencsak elterjedt, annak köszönhetően, hogy a távoktatás és az e-learning fontossága egyre növekedett. Az elearningeuropa.info internetes portál a virtuális mobilitást a következőképpen határozza meg: „Az információs és kommunikációs technológiák alkalmazása (ICT) azért, hogy anélkül is elérhetővé váljanak a fizikai mobilitással megszerezhető előnyök, hogy ehhez el kellene utazni. Ez a meghatározás világosan rámutat a virtuális mobilitás két elemére. A virtuális mobilitást a valódi mobilitás „egyetemi zarándoklata” mellé helyezi és hozzásegít az oktatás nemzetközivé tételéhez azáltal, hogy támogatja a határokon átvívelő együttműködést a különböző intézmények között. Másodszor, azon új lehetőségekhez kapcsolódik, melyet az ICT által támogatott új környezet nyitott meg, mint például a videokonferencia, előadások közvetítése (live streaming), számítógép-vezérelt konferenciák stb.

A legtöbb esetben a virtuális mobilitás valódi alternatívát kínál a fizikai mobilitásra azok számára, akik kimaradtak a fizikai mobilitásból, de úgy tűnik, hogy az általános vélekedés szerint nem helyettesítheti a valódi mobilitást. Másrészt a virtuális mobilitás növekvő népszerűsége tesz szert a hagyományos mobilitási programok kiegészítőjeként. Jól alkalmazható a fizikai mobilitás előkészítésében, támogatásában és követésében, így javítva a fizikai mobilitást, és azáltal az még gyümölcsözőbb és hatékonyabb lesz.

Amikor a virtuális és a fizikai mobilitás szempontjait kombináljuk, azért hogy az ezekből származó előnyöket maximalizáljuk, akkor „vegyes”(blended) mobilitásról beszélünk.

A VM-BASE projekt (Virtual Mobility Before and After Student Exchanges), melyet az Európai Bizottság Socrates Minerva programja támogatott (Oktatásügyi és Kulturális Főigazgatóság) mélyebben vizsgálta az ún. vegyes (blended) mobilitás koncepcióját. A projekt számos európai felsőoktatási intézmény, oktatási szervezet, diákszervezet közös tevékenységeként valósult meg. A résztvevők képviselték a csereprogramokban szerepet játszó összes érdekelteket és számos minta projekten keresztül vizsgálták, hogy a diákok és oktatók hogyan tudják alkalmazni a vegyes mobilitást a fizikai mobilitás során szerzett tapasztalatok javítására és jobbitására.

Ez az ismertető füzet bemutatja az alapvető elméleteket, tanulmányokat, tevékenységeket, és próba kurzusokat, melyet a VM-BASE projektben résztvevő partnerintézmények készítettek, és egy rövid összefoglalót tartalmaz, melyben a projektmunkából leszűrt tapasztalatok alapján útmutatót és ajánlást fogalmaztunk meg és reméljük, hogy ez mindazok számára értékes lesz, akik diák mobilitással foglalkoznak.

2. Áttekintés a virtuális mobilitást támogató intézkedések helyzetéről

A VM-BASE projekt kezdeti szakaszában egy tanulmányt készítettek. E tanulmány célja, hogy áttekintést nyújtson a kiutazó és fogadott (Erasmus) diákok virtuális mobilitását támogató intézkedések helyzetéről. A jelentés a következő témákra fekteti a hangsúlyt: a cserediákok számára elérhető információk, a diákok kiválasztása, rugalmas értékelési módszerek, nyelvi és kulturális előkészületek, távsegítség, valamint a mobilitás értékelése és visszajelzései. A tanulmány módszertanilag az irodalom feldolgozására és a VM-BASE partnerintézmények kérdőíveinek feldolgozására épül.

A tanulmány rámutat, hogy a támogatás és a szolgáltatások mértéke jelentősen különbözik a kiutazó és a fogadott diákok esetén. Általában véve a fogadott diákokra jobban odafigyelnek, mint a kiutazókra. A partnerintézmények között azonban számottevő különbségek vannak.

A támogatás mértékét nagyban befolyásolja a szervezet mérete és felépítése, illetve a diákcserében résztvevők száma is. A kevesebb diákkal rendelkező

kisebb intézmények általában nagyobb figyelmet tudnak fordítani a támogatásra, valamint gyakrabban próbálnak ki új tevékenységeket. A szervezeti felépítést tekintve a nem egyetemi rendszerek tevékenységei rugalmasabbak, és könnyebben tudnak személyes tanácsadást nyújtani. Ugyanakkor az egyetemeken stabilabbak a diákcseré programok.

A szervezetek honlapjai nélkülözhetetlen eszközök az információk megosztásában és megismerésében. A naprakész és pontos adatok szolgáltatása azonban nem mindig teljesül, különösen a diákok között. Néhány esetben az információk nem érhetőek el angolul, hanem kizárólag a helyi nyelven. Ez szintén fontos hiányosság.

A diákok kiválasztása többnyire a küldő intézményben történik. A legfontosabb válogatási szempontok a képzettség, tanulmányi eredmények, személyiség és motiváció. Néhány esetben azonban a kritérium kizárólag a tanulmányi eredmény. Ez utóbbi eset vitatható, hiszen ezzel kizárhatjuk azokat a nagyon motivált diákokat, akik kisebb sikereket értek el.

A kulturális és nyelvi támogatás illetve a távsegítség elérhetősége szintén jelentősen különbözik a partnereknél. A nyelvtudás ellenőrzése csak ritkán fordul elő. Csak az egyik intézmény követel meg hivatalos okiratot az angol nyelvtudásról.

A diákcserét követő támogatás és a virtuális eszközök hiánya gyakori probléma. A diákokról gyakran megfélekeznek visszaérkezésük után, annak ellenére, hogy a támogatásra ekkor is szükség volna. A tanulmányok elismerése és az úgy nevezett visszatérési kulturális sokk, valamint a visszajelzések feldolgozása mindenképpen fejlesztendő. Az alternatív értékelési módszereket érdemes lenne jobban kihasználni.

3. A nemzetközi csereprogramokban résztvevő diákok és tanárok igényeinek meghatározása

E tanulmány célja, hogy áttekintést nyújtson a diákok és a tanárok igényeiről és szükségleteiről a nemzetközi mobilitás különböző szakaszaiban (előkészítő fázis, mobilitás előtt, mobilitás alatt, és azt követően). A diákok igényeit teljességében vizsgáljuk, míg a tanárokét két szempontból: a fogadott diákokkal kapcsolatos tanári igények, valamint a kiutazó diákokkal kapcsolatos tanári igények. A tanulmány módszertanilag az irodalom

feldolgozására és a VM-BASE partnerintézmények kérdőíveinek feldolgozására épül.

Tanulmányunk igazolja, hogy a nemzetközi diákcsereben résztvevők motivációja jelentősen különbözik. A nem Erasmus diákok sokkal inkább akadémiai érdeklődésűek, mint az Erasmus diákok. Új emberek megismerése, idegen nyelvek gyakorlása és a külföldön tartózkodás sokkal fontosabb az erasmusosoknak. Mindkét esetben fontos szerepet játszik a motiváció.

A naprakész és pontos információk közzétételét mind a diákok, mind a tanárok nagyra értékelik. Mindkét felet érdekelte a mobilitást megelőző kommunikáció és a közös tevékenységek. A tanárokat különösen érdeklí a fogadott diákok előlétele. A mobilitás végeztével a kapcsolatokat öregdiák és hasonló szervezetek őrzik. A diákok kevésbé elhivatottak az öregdiák tevékenységek iránt. A többi diákcseretárral azonban inkább fenntartják a kapcsolatot.

A küldő intézmény folyamatos támogatását nagyra értékelik a diákok, de sajnos ez gyakran hiányzik. A diákok külföldön magukra hagyatva érzik magukat. Emiatt a küldő intézménnyel történő kommunikáció különösen fontos és nagy odafigyelést igényel.

A kulturális és nyelvi előkészítésre szintén nagy igény mutatkozik a diákok és a tanárok részéről. A kulturális sokkról, illetve a hazatérési sokkról kevés szó esik. A nyelvi előkészítés és támogatást viszont rendkívül fontosnak találják a tanárok. Jelenleg a diákok nyelvtudása nem mindig teljesíti az elvárt szintet, ami részben annak is lehet az oka, hogy a nyelvvizsga igazolása nem kötelező. A diákok bizonyos mértékben értékelik a nyelvtudás ellenőrzését.

A külföldre utazó diákokra sokkal jobban oda kellene figyelni. A diákok és a tanárok igényei többnyire a tanulmányokhoz kapcsolódnak. A tanulmányok elismerése, az értékelés és a külföldi diákok számára elérhető kurzusok jelentik a 3 legfontosabb problémát. Valamint a diákok hozzáférését is biztosítani kell a belső szolgáltatásokhoz, a kiutazást megelőzően és azt követően is.

4. A mobilitási folyamatok különböző folyamatait támogató kezdeményezések minta projektjei és prototípusai

4.1 A cserediákok „e-felkészítése”

Az internacionalizálódás növekedése, a nemzetközi oktatási gyakorlat, a rész-képzés, stb. következtében egyre gyakrabban fordul elő, hogy a diákokat távoktatással kell felkészíteni. Különösen a cserediákok számára a közvetlen felkészítést gyakran szinte képtelenség megszervezni, mivel a diák a tanár a Nemzetközi Kapcsolatok osztálya földrajzilag különböző helyen található. A különböző eszközök és az elektronikus kommunikáció megjelenése, napjainkban felkínálja a lehetőséget, a távolról történő felkészítési folyamat támogatására és lehetővé teszi az oktatók számára, hogy akár otthonról, akár az intézményből kalauzolja a diákokat a csere folyamatokon keresztül.

Amikor az online oktatás és tanulás kérdését vizsgáljuk számos egymástól eltérő szakkifejezést találunk a folyamat leírására. A VM-BASE konzorcium az e-felkészítés terminológiát használja igen széles értelemben. A szakkifejezés „e-„ része az elektronikus szóból származik, és természetesen arra utal, hogy a felkészítés valamilyen eszközön keresztül történik. A „felkészítés” rész a személyes útmutatásra utal, mely az egész folyamat során nélkülözhetetlen. Az információs és kommunikációs technológiákat nem szabad alkalmazni anélkül, hogy figyelembe vennénk és értékelnénk az emberi szempontokat. Ezen eszközök alkalmazása nem jelenti azt, hogy az oktatót automatikusan egy eszközzel helyettesítjük. Épp ellenkezőleg az oktató és a tutor különösen fontos szerepet játszanak.

Az IT alkalmazása alapvető változást jelent az oktatás módszertanában: a szakértő/oktató sokkal inkább moderátorra válik. Ez már többé nemcsak a tudás és a tartalom közvetítéséről szól, hanem sokkal inkább a megfelelő környezet megteremtéséről.

Az e-felkészítőtanárság nemcsak az oktatóknak fenntartott feladat. Számos ember fontos szerepet játszhat, mint e-felkészítő a cserediákok számára: külső oktatók és szakértők, diáktársak, a karok Erasmus koordinátorai vagy a Nemzetközi Kapcsolatok osztályának munkatársai.

Az e-felkészítés egy új kompetencia, amely egyéni szaktudást igényel azoktól, akik részt vesznek ebben a folyamatban. Interdiszciplináris megközelítés, a hardver és szoftver megfelelő ismerete nélkülözhetetlen az e-felkészítő

számára. Ebben az értelemben a VM-BASE konzorcium az e-felkészítés négy fontos elemét emelte ki: technológia, szervezés, tartalom és társadalmi vonatkozások.

Elsősorban a résztvevőknek ismerniük kell a technológiát, figyelni kell a technológia alkalmazóira (alkalmazhatóság). A tanulási folyamatot szükséges megszervezni, a csoportos tevékenységeket meg kell tervezni, az időpontokban meg kell állapodni a hallgatókkal stb.. Végezetül, de nem utolsó sorban, a pedagógiai vonatkozásokat is figyelemmel kell kísérni: az e-felkészítőnek jól felkészültnek kell lennie, mint szociálisan, mind a tartalommal kapcsolatosan; képesnek kell lennie különböző típusú visszacsatolást nyújtani a hallgatók számára, a tartalommal kapcsolatosan (informáló, reflektáló, javító ...) és a tartalmon kívüli dolgokról (adminisztratív, motiváló...).

A VM-BASE projektben, a minta kurzusok mindegyikében különböző eszközöket és e-felkészítési módszereket próbáltunk ki. Ahogy az előbb említettük, az emberi tényező az egyik legfontosabb elem, és a tevékenységek sikere sokszor attól függ, hogy az e-felkészítő jelenléte érzékelhető volt-e vagy sem.

A következőkben két VM-BASE minta projektet mutatunk be. Mindkettő „vegyes” (blended) kurzus a cserediákok e-felkészítésére koncentrálódik, a kiutazás előtt, közben és azt követően.

Mintaprojekt: Irány külföld - Laurea Alkalmazott Kutatási Egyetem (Laurea University of Applied Sciences)

A Laurea University of Applied Sciences számos lehetőséget kínál diákjainak, hogy külföldön végezzék tanulmányaik egy részét. A cserét az előkészítő kurzusokkal támogatják, melyet személyesen vagy online is elvégezhetnek a diákok. Továbbá a diákokat segítik a nemzetközi koordinátorok, a Laurea kar és a fogadó intézmény.

A Laurea Egyetem korábbi előkészítő kurzusai nem feleltek meg az igényeknek. A külföldi tartózkodás után hazatért diákoktól begyűjtött válaszokban a diákok kijelentették, hogy nem voltak megelégedve a cserére történő felkészítéssel. A fejlesztési projekt azzal kezdődött 2007 januárjában, hogy a korábbi cserediákok igényeit tartalmazó kétfajta kérdőívet elemezték.

Világossá vált, hogy a kiutazás előtt további felkészítés szükséges, és a kint tartózkodás ideje alatt még több támogatás szükséges. Arra a következtetésre jutottak ennek ismeretében, hogy az előkészítő kurzusnak az előkészítéstől a csere értékeléséig kell tartania. Az előkészítő kurzus helyett „a nemzetközi mobilitás támogatása” címmel hoztak létre egy oktatási egységet. Ezen kívül kitűnt, hogy a tutorokkal és más cserediákokkal történő kapcsolattartás nagyon

fontos. A vegyes oktatás, az e-learning és a kontakt órák vegyítése tűnt a legoptimálisabb megoldásnak.

Ezen elgondolásokon alapulva hozták létre az „Írány külföld” minta kurzust a nemzetközi hallgatói mobilitás támogatására. Először 2007 májusában az első diák csoporttal indult be a kurzus, amely az őszi csereszemeszter végéig tartott. A második csoport diák a minta kurzust 2007 őszén kezdte és a külföldön töltött tavaszi szemeszter végéig tartott.

A kurzus része egy interaktív online vitafórum, mely a csere ideje előtt alatt és azt követően is működik, és ennek segítségével lehetséges a diákok e-tutorálása és online támogatása a csere ideje alatt. A diákoknak jó néhány feladatot meg kell oldaniuk. A kurzus vegyes tanulási módszert alkalmaz, az Optima nevű e-learninges platform segítségével.

A diákok nagyon pozitívan értékelték a minta projektet. A diákok egyértelműen elégedettebbek voltak a saját intézmény által nyújtott támogatással.

Minta projekt: Virtuális Ablak a külföldi képzéshez- Tartui Egyetem (University of Tartu)

Éves szinten mintegy 300-400 hallgató veszi igénybe a Tartui Egyetem központi adminisztratív hivatalának mobilitást támogató szolgáltatását azért, hogy felkészüljenek külföldön folytatandó tanulmányaikra. A témával kapcsolatos információk és követelmények elérhetőek az intézmény weboldaláról, és az érdeklődő diákok minden szükséges információt megkapnak a témával foglalkozó tanácsadóktól a fent említett hivatalban, illetve az információs napokon. .

Azonban a korábbi cserediákoktól visszaérkezett információk alapján egyértelmű volt, hogy szükség van egy online kurzus fejlesztésére, mely segíti a diákokat a megfelelő információk megtalálásában, és lehetővé teszi az információcserét a leendő és a jelenlegi cserediákok között.

Erőfeszítést tettek arra, hogy a meglévő információkat elérhetővé tegyék egy, „A virtuális ablak a külföldi képzéshez” című online kurzus formájában. A külföldön tanuló diákokat is, mint tanácsadókat vonták be a munkába, hogy megosszák tapasztalataikat, és olyan praktikus tanácsokkal szolgáljanak, melyek nem feltétlenül szerepelnek a hivatalos weblapokon és az információs brosrúrákban.

A virtuális tanulási környezet, melyet a külföldi tanulmányokat előkészítő kurzusban használnak, a WebCT, mivel a Tartui Egyetemen az e-learning-es oktatás főként ennek a platformnak a segítségével történik. A kurzust a Nemzetközi Diák Szolgálat fejlesztette és igazgatta. A külföldi tanulást segítő

tanácsadók ismertették meg a hallgatókat a kurzussal és a kurzus ideje alatt azzal párhuzamosan tanácsokkal látták el a diákokat és konzultáltak velük. Az első diákok 2008 februárjában kezdhették el a kurzust. Ezek a diákok éppen egy külföldi intézménybe készültek. Az akkor éppen külföldön tanuló diákokat is felkérték, hogy vegyenek részt a kurzuson, a diákok június végéig (a második etap végéig) aktívan közreműködtek a kurzusban. Annak ellenére, hogy az először csatlakozó diákok száma viszonylag kevés volt (15 fő körül) az elsődleges visszajelzés pozitív volt. Ahogy feltételezhető volt a kurzus leghasznosabb része a diákokat segítő vitafórum volt. A felkínált anyagok száma és szerkezete általánosságban véve felhasználóbarát és könnyen feldolgozható volt a diákok értékelése szerint. Habár néhányan megjegyezték, hogy az anyagok túlságosan terjedelmesek és átfogóak valamint részben nem a tárgyhoz tartozóak voltak.

A második kurzus, melyet 2008 áprilisában indítottak, és körülbelül 180 jövőbeni cserediákot célzott meg, ugyancsak sikeres tapasztalatnak bizonyult, és a tanácsadók megerősítették, hogy jelentősen csökkent azon diákok száma, akik a központi irodát keresték meg az információk miatt.

4.2. Virtuális mobilitás a fizikai mobilitást megelőzően

Az előbb ismertett két mintaprojekt arra is szolgál, hogy bemutassa, hogyan lehetne a diákokat jobban felkészíteni a külföldi kint-tartózkodásra. De a lehetőség, hogy hogyan tudnak a diákok felkészülni a virtuálisan a fizikai Erasmus diákcsere, nagyon sokféle lehet. Míg az előnyök világosan kitűnnek (a tanároknak előnyösebb a jól felkészült diák, és a diákok saját maguk sokkal jobban koncentrálnak és eredményesebbek az Erasmus csereprogram idején) a cserediákok felkészítését szolgáló valódi kurzus modulok, eszközök és rendszerek alig léteznek manapság.

A VM-BASE projektet ezen igény kielégítése hívta életre és számos mintaprojekt valósult meg a projekt keretein belül, melyek három területet ölelnek át: orientációs útmutatók, előzetes kiválasztást szolgáló tesztek, és előkészítő kurzusok.

A következő részben számos ilyen mintaprojektet ismertetünk, melyek inspirációt és ajánlást nyújtanak azok számára, akik hasonló tevékenységet kívánnak folytatni.

4.2.1 Orientációs útmutatók

A diákok sokszor a csereprogram megkezdése előtt nem kapnak elegendő információt. Ezek az információk a legegyszerűbb, legmindennapibb praktikus információktól (hogyan jut el a kampuszra, információ a mindennapi életéről a fogadó intézményben...) a fogadó intézményben felvehető kurzusokra vonatkozó legfrissebb információkig terjednek. Így az intézmények számára fontos, hogy a beérkező diákokat ellássák egyaránt a gyakorlati és az egyetemi életre vonatkozó legteljesebb és legfrissebb információkkal.

A következő három VM-BASE mintaprojekt számos különböző módszert mutat be arra vonatkozóan, hogy milyen „orientációs” információval látták el a cserediákokat.

Mintaprojekt: Virtuális Barát Rendszer - Katholieke Hogeschool Leuven (Leuveni Katolikus Főiskola)

A Virtuális Barát Rendszert a Katholieke Hogeschool Leuven hozta létre. A legfőbb cél egy olyan rendszer felállítása, melynek segítségével a diákok „fizikai” cserével kapcsolatos igényeit gyűjtötték össze (milyen információra van szükségük, mikor és kitől várják ezeket az információkat) továbbá sokkal aktívabban próbálták bevonni a fogadó intézmény diákjait a diákcseré kulturális, oktatási és gyakorlati aspektusairól nyerhető információszerezés folyamatába.

Konkrétabban a K.H.Leuven kifejlesztett egy „kapcsolatteremtő szolgáltatást”, melynek segítségével a beérkező cserediákokat még megérkezésük előtt összeismertették a leuveni diákokkal. A nemzetközi koordinátor feladata a hallgatók összepárosítása és ezt követően tájékoztatja mindkét felet arról, hogy ki lesz a partner és hogyan érhetik el egymást.

A mintaprojekt először 2006 októberétől 2007 februárjáig működött. Az első időben technológiai segítségként az e-mailt vették igénybe. Egy évvel később a második mintaprojektrel folytatódott a rendszer fejlesztése. A rendszer alapjai megmaradtak, csak néhány új virtuális komponenssel egészítették ki és a diákokat ösztönözték, hogy ne csak e-mailen tartsák a kapcsolatot, hanem vegyék igénybe a kommunikáció virtuális eszközeit, mint például a Skype vagy az MSN.

A virtuális “barátok” segítségével a beérkező diákok integrálódása sokkal könnyebben és gyorsabban lezajlott, mivel ellátták őket a legszükségesebb információkkal. Különösen az érkezésüket megelőző időszakban és az azt követő első hetekben a diákok kevésbé voltak bizonytalanok és úgy érezték jobban törődnek velük.

De a „barátok” is élvezték a csereprogram előnyeit (idegen nyelvet gyakoroltak, nemzetközi barátságok születtek stb.) anélkül, hogy mindehhez elutaztak volna. Végezetül, de nem utolsó sorban, a tanárok, a Nemzetközi Iroda és a K.H.Leuven is profitált a rendszerből, mivel a „barátok” segítettek a beérkező diákokkal kapcsolatos gondoskodásban.

Mintaprojekt: TTK Multimédia előadások és virtuális interjúk diákokkal – TTK

Ezt a projektet a Helsinki Műszaki Egyetem (Helsinki University of Technology, TTK) Nemzetközi Kapcsolatok osztálya, a PR és Kommunikációs Iroda és az Élethosszig Tartó Tanulás Intézete Dipoli (TKK Dipoli) valósította meg. A mintaprojekt két részből állt: a TTK által létrehozott multimédiás előadások és öt diákinterjú. A projekt a 2007-2008-as tanévben zajlott. A mintaprojekt célja, hogy vizuális úton szolgáltatson általános információt az egyetemről a leendő cserediákoknak (multimédiás előadások), valamint hogy bemutassa, hogy korábbi külföldi cserediákoknak mi a véleményük az egyetem cserediák programjáról (videóinterjúk).

A multimédia előadások elérhetőek DVD-n és az egyetem honlapján, az interjúk letölthetők a hallgatói önkormányzat honlapjáról.

Általánosságban véve a diákok visszajelzései a multimédiás előadásokkal és az interjúkkal kapcsolatban pozitívak voltak. A beérkező hallgatók számára az információk vizuális úton történő bemutatását nagyon jó dolognak tartották.

A diákinterjúk sokkal személyesebbek voltak és sokkal több informális ismeretet tartalmaztak, mint az előre elkészített multimédiás anyagok.

Az interjúkat úgy tekintették, mint vizuális blogokat, melyeken keresztül a csereprogramban részt vett hallgatók megoszthatták tapasztalataikat. A „vizuális benyomás” és a jó minőségű DVD-n elérhető multimédiás előadások, mind nagyon alkalmasak promóciós célokra.

Mintaprojekt: A diákmobilitás tapasztalatainak virtuális cseréje –Nyugat-magyarországi Egyetem, Geoinformatikai Kar

A VM-BASE projekt kedvéért a kar oktatói egy „a diákmobilitás tapasztalatainak virtuális cseréje” című programot hoztak létre a kiutazó diákok részére.

A diákok motiváltsága és a hasznos információk elérhetősége alapvető fontosságú a csereprogramban részt vevő diákok számának növelésében és a program sikerében.

Régen a diákok a mobilitás befejeztével egy beszámolót készítettek, melyben leírták tapasztalataikat.

A diákok számára sokkal meggyőzőbb, ha a kollégájuk ösztönzi őket a részvételre, akik már átérték a csereprogramban a cserével kapcsolatos élményeket. A hasznos információk száma meglehetősen kevés volt ezekben a dokumentumokban, csak néhány témával foglalkoztak a hallgatók.

Egy kollaboratív, online tartalom menedzsment rendszer megfelelő alternatívának bizonyult a korábbi rendszerrel szemben.

A kint-tartózkodás ideje alatt a hallgatók egy online naplóba/blogba írják le a tapasztalataikat. A napló vagy blog magán jellegű és nyilvános információkat is tartalmazhat, melyeket tagekkel kategorizálhatnak. A hallgatók minden megkötés nélkül használhatják a tageket a blog fejezeteinek kategorizálására. A blog fejezetek kombinációján keresztül, egy tematikus információ készlet jött létre, melyet „Mobilitási ismertető”-nek neveztek el.

Azok a diákok, akik a tanulmányaik egy részét valamelyik partnerintézményben végzik, rendszeresen frissítik az intézménnyel kapcsolatos információkat a „Mobilitási Ismertető”-ben. A kategorizálás használatával a kiutazó diákok könnyen megtalálhatják a megfelelő választ kérdéseikre. A tanulmány írásakor még nem látható előre, hogy milyen változtatások lesznek szükségesek a jövőben. A tapasztalat azonban azt mutatja, hogy a diákok blogolásra egyszerűen használhatónak tartották a portált.

4.2.2 Az előzetes kiválasztás eszközei és a diákok kiválasztása

Az olyan eszközök és tesztek, melyek segítségével lemérhető, hogy a diákok mennyire alkalmasak a fogadó intézményben történő tanulásra, lehetőséget nyújt a cserediákok előzetes orientációjának erősítésére. A tanárok szempontjából ugyancsak fontos, hogy előzetesen ki tudják választani a legjobb diákokat, és diákok jól felkészültek legyenek, hogy az elkövetkezendő meghatározott kurzusok elvégzéséhez megfelelő tudásszinttel rendelkezzenek. Amikor a papír alapú kitöltési formulák már nem elégségesek, akkor a diákok kiválasztása elektronikus úton történhet, mint például webkonferencia, melynek segítségével az oktató gárda láthatja a jelentkezőt és ellenőrizheti a diák tudásszintjét, de ugyancsak a diák szociális beállítottságát és nyelvi képességeit.

Mintaprojekt: A kineziológiai és rehabilitációs kar online oktatási és minőségbiztosítási segédeszköze - Katholieke Universiteit Leuven

A Nemzetközi Fizioterápiás Mester kurzus egy kétéves mester program angol nyelven a Leuveni Katolikus Egyetemen (Katholieke Universiteit Leuven), és

azon külföldi diákokat célozza meg, akik már rendelkeznek BSc fokozattal kineziológiából.

Egy a karon már működő nemzetközi program tapasztalatai azt mutatták, hogy a leuveni BSc hallgatók és a külföldi hallgatók statisztika tárgybeli tudásszintje között különbségek mutathatók ki. Talán ez annak a következménye, hogy a K.U. Leuven nagyobb hangsúlyt fektetett a statisztikai és kutatás-módszertani ismeretek oktatására, mint más intézmények.

Épp ezért a program vezetője elhatározta, hogy kifejlesztenek egy eszközt, mellyel még a diákok megérkezése előtt, tesztelhetik és fejleszthetik a külföldi diákok statisztikai ismereteit. Ebből a célból két statisztikai kurzust átalakítottak online kurzussá, és a K.U. Leuven létező távoktatási platformjába, a Toledoba(tartalmazza a Blackboardot és Questionmark Perceptiont), integrálták, és így ezek online vizsgáztató és oktató kurzussá váltak.

Az alapteszt elvégzését követően a használót a tanulási felületre irányítja a rendszer. Abban az esetben, ha nem sikerül a teszt, azt tanácsolják neki, hogy nézze át még egyszer az elméletet, abban az esetben, ha sikerül a teszt tovább léphet a következő fejezetre.

A rendszert a különböző résztvevők pozitívan ítélték meg. A kutatási módszertannal foglalkozó kari professzorok nagyon lelkesedtek a kezdeményezésért, hogy az alacsony szintű statisztikai ismeretekkel rendelkező hallgatóknak átadhatják tudásukat.

De természetesen a nemzetközi cserediákok részesültek leginkább a rendszer előnyeiből, mivel pontosan tudták mit várnak tőlük, és mindannyian ugyanazon a tudásszinten kezdhették a mester kurzust. Miután kipróbálták az eszközt, a külföldi diákok többsége tudatában volt annak, hogy fejlesztenie kell statisztikai ismereteit.

Pozitív része a rendszernek, hogy a bejövő diákok, akik hozzáférést kaptak a rendszerhez, távozásuk után otthon is használhatják a rendszert mindaddig, míg be nem fejezik tanulmányaikat.

4.2.3 Előkészítő kurzusok

A fizikai cserét megelőző utolsó típusú támogató tevékenység az előkészítő kurzusok. A VM-BASE projekt három alterületen vizsgálta ezen előkészítő kurzusok fogalmát: nyelvtanfolyamok (a fogadó ország nyelvi alapjainak megismerése), kulturális kurzusok (a fogadó ország történelme, kultúrája, a fogadó intézmény szervezete és hagyományai) és digitális műveltség tanfolyam (ha meghatározott IT rendszer, például digitális tanulási környezetet

használnak a fogadó intézményben, amely előzetes gyakorlást igényel). Habár a legtöbb egyetemen már léteznek ilyen tanfolyamok, ezek gyakran még nem virtuális formájúak és ezért nem könnyen hozzáférhetőek az Erasmus hallgatók számára.

Mintaprojekt: Többnyelvű túlélő készlet GIS-hez – Nyugat-magyarországi Egyetem Geoinformatikai Kar

A térinformatikai tanulmányok a Nyugat-magyarországi Egyetem Geoinformatikai Karán nagyon speciálisak. A szaknyelv megfelelő ismerete a gyakorlati és a terepmunkában is nagyon fontos. Egyrészt a kurzus célja, hogy felkészítse a beérkező diákokat a magyar szakkifejezésekre. Másrészt a kiutazó diákokat fel kell készíteni németből és angolból. Ezért az a döntés született, hogy kezdetben egy háromnyelvű kurzust hoznak létre, német, angol és magyar nyelven.

A mintaprojekt keretein belül egy wikit is létrehozta. A résztvevők közösen tevékenykedtek a GIS szakkifejezéseinek összeszerkesztésében. Egy oktató irányította a résztvevőket.

Minden kurzust a Moodle szoftver virtuális távoktatási környezetében fejlesztették, és a kar honlapjára integrálták, ahol a diákok hozzáférhetnek a platformhoz. Minden kurzus tartalmaz egy útmutatót (ajánlások, hogyan szerkesszünk Wikit), egy wikit, számos fórumot és minőségbiztosítási kérdőívet, mellyel a résztvevők visszajelzéseit gyűjthetik.

Az első próbát 2008 februárjában 4 Erasmus diák segítségével végezték. 2008 júliusában két párhuzamos kurzus volt. Az egyik angol, német és magyar, a másik angol és orosz nyelvre összpontosított egy speciális diákcsoport számára (kazah és tadzsik tanárok számára, akik egy Tempus projekt keretében tartózkodtak a karon GIS tanulás céljából)

Az első kurzus idején a diákok minden irányelv nélkül saját maguk dolgoztak a wikin, de hamar kiderült, hogy nem ez a megfelelő irány: a wiki ezáltal anarchikussá vált a szerkezete, mind a diákok, mind a tanárok elvesztették a fonalat, és az eredeti cél nem valósult meg. A második kurzus egyértelművé tette, hogy a pontról pontra meghatározott útmutató, melyet a tanár és a diákok is követnek sikeresen megoldható. Végül a wiki számos szakkifejezéssel bővült, a szerkezet kiegyensúlyozottá vált, és a három nyelv egyensúlya érvényesült.

4.3 Virtuális mobilitás a fizikai diákcserét követően

Nemcsak a csere program megkezdése előtti támogatás szükséges, de miután a hallgatók visszatérnek a csereprogramból, valamilyen hallgató követés kívánatos lenne. A visszatérés után szokásos tevékenység a tanárok/hallgatók kikérdezése és a mobilitási tapasztalatok értékelése, és a szociális, tartalom-szolgáltató hálózatok megerősítése is jellemző.

Ez a rész ugyancsak jó néhány VM-BASE mintaprojektet mutat be. Két fő téma áll a középpontban: a cserediákok tapasztalatai alapján egy virtuális értékelés és virtuális minőségbiztosítás és virtuális alumni.

4.3.1 Virtuális értékelés minőségbiztosítás távolról

A VM-BASE célja, hogy mind a fogadó, mind a küldő intézményben segítse az oktatók munkáját olyan hatékony eszközökkel, melyek virtuálisan értékelik a csereprogramot. Ezek az eszközök támogathatják a küldő és fogadó intézmények együttes értékelését, vagy amikor már a diák elhagyta a fogadó országot, például amikor nem sikerült egy vizsgájuk, vagy amikor a projekt feladatukat külföldi tartózkodásukat követően kell befejezniük.

Mintaprojekt: Virtuális visszajelző és információs rendszer – Laurea University of Applied Sciences.

Ezen mintaprojekt célja egy olyan mobilitással kapcsolatos visszacsatolási rendszer fejlesztése a Laurea Egyetemen, mely támogatja a nemzetközi cserediákok tapasztalatainak visszatükröződését. Ez a rendszer érdekes és hasznos módon ugyancsak alkalmas a leendő cserediákok információval történő ellátására.

Az összes cserediák véleményét egy online kérdőív segítségével gyűjtik össze, melyben többválasztós és nyitott kérdések is megtalálhatók. A diákoknak ugyancsak egy rövid leírást vagy beszámolót kell adniuk a mobilitásról. Ezeket a Nemzetközi Kapcsolatok Menedzsment Rendszerében megjelentetik, és ez minden diák és munkatárs számára elérhető és megtekinthető.

Eleinte ezek a beszámolók igencsak rövidiek voltak és nem igen tükrözték a diákok egyéni tapasztalatait a csereprogrammal kapcsolatosan. Ez korlátozta a beszámolók hasznosságát a leendő cserediákok szempontjából.

2008 januárjában nemzetközi csereprogram után visszatért nemzetközi koordinátorok és diákok egy csoportját összehívták egy új rendszer kiépítésének céljából. A csoport különböző online lehetőségeket vizsgált meg, és végül úgy határoztak, hogy egy interaktív térképet készítenek, mely

bemutatja a Laurea Egyetem diákjainak a különböző csereprogramok elérhetőségeit, a diákok tapasztalatait, néhány tény, képeket, videókat, és a lehető legtöbb kapcsolódó linket. Egy Google-alapú térképet használtak fel a könnyű alkalmazhatóság és a felhasználható elemek miatt. A térkép tartalmát (például információk a Laurea Egyetem összes cserepartneréről) számos forrás felhasználásával gyűjtötték össze, többek között a korábbi cserediákok ismereteit is felhasználva.

Az ötlet lényege az volt, hogy a térkép felfedezése örömet okozzon használóinak, mintegy motiválja a hallgatókat, ösztönözve a hallgatókat a mobilitásra és inspirálja őket az internacionalizálódásra. Ez gyakran az első lépés a külföldre irányuló mobilitás során. Amikor a diákok eldöntik, hogy részt vesznek egy csereprogramban, természetesen a cél országról több információra van szükségük. Ezekkel az információkkal leginkább a már korábban, az adott országban csereprogramban részt vett diákok szolgálhatnak.

A mintaprojekt eredményeit még nem teljesen dolgozták fel. A mintaprojekt csoportja szerint az új diákmobilitási információs rendszer a jövőben bátorítani fogja a diákok véleményének tükröződését, mely jelentősen el fogja mélyíteni a diákok tanulási tapasztalatait. Az eszköz a korábbi cserediákok véleménye szerint, akiket bevontak az információ gyűjtés során, remélhetőleg nagy segítséget fog nyújtani a leendő cserediákoknak.

Mintaprojekt: Vizsga akvárium – TKK Dipoli

A vizsga akvárium kamerával figyelt, és számítógéppel felszerelt helység, melyet vizsgáztatásra használnak. Ez egy webes alapú vizsgáztató rendszer, melyhez olyan speciális szoftverre van szükség, melyet kifejezetten vizsgáztatásra fejlesztettek ki. Az akváriumban a diákok önállóan a számukra megfelelő időpontban vizsgáznak. A tanárok létrehozzák a kérdés adatbázist. A diákok a szokásos módon jelentkeznek a vizsgára és lefoglalják a megfelelő időpontot az akváriumban.

A mintaprojekt célja a TKK-n lévő vizsga akvárium alkalmazhatóságának vizsgálata volt. Továbbá TKK vizsgálta a beérkező és kiutazó diákok esetén milyen mértékben lehetnek hajlékonyak, illetve a diákok használhatják-e rendszert más intézményekben történő vizsgázásra.

A mintaprojektet a Geodéziai Tanszék, Központi Könyvtár, Idegenyelvi Lektorátus, a TKK Hallgatói Önkormányzata és a Oktatási és Tanulási Fejlesztő Központ közreműködésével hajtották végre.

A mintaprojekt ideje alatt (2007-2008 tanév) a vizsga akvárium helyileg a Központi Könyvtárban működött.

Összesen nyolc kurzus és öt vizsgáztató vett részt a projektben. Továbbá a diákok újraírhatták az érettségi vizsgájukat.

A mintaprojekt ideje alatt, minden résztvevőtől gyűjtöttek információt (diákoktól, oktatóktól, és a könyvtár munkatársaitól) és az általános vélemény nagyon pozitív volt. A vizsga akváriumot minden kurzus esetén alkalmasnak tartották a vizsgáztatás lebonyolítására, és az a vélemény alakult ki, hogy különösen olyan vizsgák esetén, ahol esszét, illetve többválasztós tesztet kell írni nagyon jól alkalmazható. A kihívást a matematikai jelekkel és egyenletekkel történő munka jelentette, és ugyancsak néhány technikai probléma megoldása, melyekre jelenleg is oda kell figyelni.

Minden résztvevő diák úgy nyilatkozott, hogy a jövőben is szívesen használnák a vizsga akváriumot. A diákok szerint a vizsga akvárium erősségei a magánszféra, a hajlékonyság a vizsga során, a lehetőség a kérdések átgondolására és javítására, hátrányai, az írás során biztosított kis hely és a szövegszerkesztés korlátai.

A tanárok a vizsga akváriumot elsősorban a diákoknak szóló szolgáltatásnak tartják, nem fő tevékenységnek. Ez felveti a tanárok motiváltságának a kérdését: Valóban eléggé motiváltak az oktatók a vizsga akváriummal történő további munkára?

A könyvtári alkalmazottak, akik a diákok fogadásáért voltak felelősek a projekt alatt, nagyon elégedettek voltak a tapasztalataikkal, és érdekeltek a vizsgáztatás további folytatásában.

Mintaprojekt: Szóbeli vizsgák támogatása távolról az Európai Szociális Biztonság mester kurzuson. – Katholieke Universiteit Leuven

A Katholieke Universiteit Leuven Európai Szociális Biztonság mester kurzusa egy speciális, kutatásigényes kurzus a szociális biztonsággal kapcsolatban. Ebben a posztgraduális programban két eltérő oktatási módszert kombináltak össze: egy otthoni elektronikus távoktatásos tanulási folyamatot és két rövid tíz napos tartózkodásból álló képzést a Leuveni Katolikus Egyetemen. Októberben a diákok két hétre Leuvenbe érkeznek, hogy minden hallgató ugyanazokról az alapokról kezdhesse meg a tanulmányait. Ezt követően a diákok visszatérnek otthonukba. A tanárok online támogatják őket. Áprilisban a diákok ismét Leuvenbe mennek.

A diákok többféleképpen vizsgázhatnak: Tehetnek egy nyílt vizsgát online, vagy egy koordinációs központban egy felügyelő személy jelenlétében írásban is vizsgázhatnak, vagy leuveni tartózkodásuk idején szóbelizhetnek.

A 2007-2008-as tanévben, a szervezők arra az elhatározásra jutottak, hogy távoktatásos vizsgát szerveznek, mivel néhány olyan diák is érkezett a kurzusra, akik olyan országból jöttek, ahol nincs koordinációs központ vagy vizsgaközpont. Továbbá a mester kurzusokon kötelezővé tették a szóbeli vizsgáztatást. És végezetül néhány kurzus esetén a nyílt vizsga nem a legmegfelelőbb.

2008 januárjában, a mester program egyik kurzusának vizsgáját webkonferencián keresztül bonyolították le (FlashMeeting).

Az ezzel a technológiával kapcsolatos tapasztalatok nagyon pozitívnak bizonyultak. A vizsga minősége ugyanolyan volt mint a „szemtől szembe” vizsgáztatás esetén, és annak lehetősége, hogy a vizsgát felvehetik és később ismét megtekinthetik plusz előnyt jelent.

A webkonferencia segítségével történő vizsgáztatás sokkal jobban alkalmazható kisebb csoportok esetén. A vizsga megszervezése igen embert próbáló feladat volt mind az idő mind a munkatársakat illetően, mind az előkészítő szakaszban (tervezés), mind a vizsga során (támogatás). Mind a tanárok, mind a diákok számára időbe telt míg megszokták a vizsgáztatás eme formáját. Természetes a kapcsolódási problémák elkerülhetetlenek és az effajta vizsgát szervező intézmények számára ez óriási kihívást jelent.

4.3.2 Virtuális öregdiák program

A VM-BASE program során az egyik fontos feladat annak tanulmányozása volt, hogyan lehet olyan Virtuális Öregdiák Szövetséget kialakítani, amelyben a volt diákok és a tanárok kapcsolatban maradhatnak.

Konkrétabban a vizsgálat arra keresi a választ, hogy azok a diákok és tanárok, akik tényleges és virtuális mobilitásban is részt vesznek, miként tudnak hálózatokat és szélesebb közösségeket alkotni. Több különböző esettanulmány tapasztalatai segítettek a kérdések megválaszolásában: kik számítanak öregdiáknak, milyen profillal rendelkeznek, mi érdekli őket, miért vesznek részt a hálózatépítésben, miként segíthet ebben az ICT, mik a legfőbb kihívások, mi a siker titka, stb. Továbbá hasznos segítség található az esettanulmányokban a Virtuális Öregdiák Szövetség megszervezésének és fenntartásának kérdésében.

Az *American Heritage Dictionary* szerint az öregdiák már végzett iskolai/főiskolai/egyetemi hallgató, így az öregdiák szövetség az ilyen öregdiákok közössége. A vizsgálatban a Virtuális Öregdiák Szövetség olyan közösséget jelöl, melynek tagjai (virtuális öregdiák) részt vettek tényleges és virtuális mobilitási programokban is. A virtuális öregdiák elsősorban a médián és interneten keresztül intézi szakmai és tanulmányi ügyeit.

A legtöbb ember számára a Virtuális Öregdiák Szövetség elsősorban más öregdiákokkal való kommunikációra illetve együttműködésre szolgál. Továbbá lehetőséget biztosít a hálózatépítésre és a tapasztalatok megosztására. A szövetségeken keresztül a diákok és az öregdiákok nemcsak egymással maradhatnak kapcsolatban, hanem korábbi tanáraik és intézeteik is elérhetőek maradnak számukra. Számos intézmény és alkalmazott fontosnak tartja e hálózatok meglétét.

Másfelől e hálózatoknak sok kihívással kell szembenéznük: az európai öregdiák hagyományok, a hagyományos tanár diák viszony, kommunikáció, erős globalizációs hatások, stb. Az utóbbi években ennek ellenére egyre több figyelem irányul az öregdiák hálózatokra világszerte.

Négy fő tényezője van a megnövekedett figyelemnek: kölcsönös gazdasági és szociális előnyök, élethosszig tartó hálózatépítés, globalizáció és professzionalizálódás. Azonban e négy fő tényező fontosságának felismerése az igazi haszon. Egy működő hálózat sikerének titka a hosszú távú tervezés, a jó stratégiai terv, a hatékony végrehajtás napi szinten és legfőképp a siker utáni vágy.

A vizsgálatban a különböző öregdiák hálózatokat négy kategóriára osztottuk: (1) bizottság által vezetett hálózatok, (2) intézményi hálózatok, (3) felhasználói hálózatok és (4) diákszervezetek által irányított hálózatok. Több vizsgálat részletesen foglalkozik a különböző koncepciók erősségeivel és gyengeségeivel.

A vizsgálatok során a következő szövetségeket elemezték: Erasmus Mundus Students and Alumni Association (EMA), Alumni for Europe (AfE), the OU Alumni, PoliAlumni, DAAD Alumni, Facebook and MySpace, LinkedIn, Erasmus Student Network Alumni Society and BEST AlumniNet.

Egy nemzetközi öregdiák hálózat kialakításánál több alapvető szempontot is figyelembe kell venni, többek között a stratégia, a célcsoport és az infrastruktúra tekintetében. A korai buktatók elkerülése érdekében fontos a hálózatépítési stratégia kialakítása, a célcsoport meghatározása és az igények felmérése, valamint a gyakorlati infrastruktúra létrehozása már a kezdeteknél. A virtuális hálózatok fenntartása, ahol az elérés folyamatos, nagy elkötelezettséget kíván meg a fejlesztőktől, ideértve a folyamatos üzemeltetést és fejlesztést, valamint az ellenőrzést is.

Teszt projekt: VALE (KHLeuven Erasmus Öregdiák Szövetség) – Katholieke Hogeschool Leuven.

A Katholieke Hogeschool Leuven Erasmus csereprogramokban való jelentős részvételének egyik legfőbb hozadéka a jelentős számú Erasmus öregdiák. Bár a KHLeuven számára fontos a belga öregdiákokkal való kapcsolat fenntartása,

az Erasmus öregdiákokkal való kapcsolattartásra semmiféle intézményi próbálkozás sem történt.

2008 januárjában került sor az első próbálkozásra az Erasmus Öregdiák Szövetség létrehozására.

Az új rendszer létrehozásának legfontosabb célkitűzése az volt, hogy támogassa és fenntartsa a kialakított kapcsolatokat, erősítse a személyes kapcsolatokat, valamint segítse az érdekes tapasztalatok és fontos információk (például kulturális témák, tanulmányi- és karrier lehetőségek) cseréjét. Fontos még az élethosszig tartó hálózatépítés mind az öregdiák, mind az intézmény számára.

Alapos mérlegelés után a KHLeuven a Facebook használata mellett döntött. A Facebook csoport koncepciója 2008 márciusa és május között lett kialakítva és vált online elérhetővé. A KHLeuven elmúlt két évben végzett Erasmus öregdiákjait és a jelenlegi Erasmus diákokat kereste meg e-mailben és ajánlotta fel a csatlakozás lehetőségét a VALE hálózathoz. A VALE latin szó, de az angolban is ismert, jelentése 'elbúcsúzni'. Itt a *Virtuális Alumni (Öregdiák) Leuven Erasmus* szavak kezdőbetűjéből kialakított mozaikszóként szerepel.

Bár a projekt kedvező fogadtatásra talált az érdekeltek részéről, gyorsan holtpontra jutott.

A teszt projekt tisztán megmutatta, hogy a egy virtuális öregdiák hálózat létrehozása és főleg a működtetése jelentős kihívás és alapos megfontolást és szervezést kíván. Habár a Facebook használata sok előnnyel jár és bárki számára könnyen hozzáférhető, több hátránya is van: például az információ értéke több esetben megkérdőjelezhető, a működése nagymértékben függ a felhasználók inputjától, miáltal nem mindig kiszámítható, illetve időnként nem fenntartható a rendszer.

5. A Virtuális mobilitási teszt projektek értékelése

Amikor tanárok vagy oktatáshoz kapcsolódó dolgozók egy csoportja elkezd új módszereket keresni a hallgatók külföldi egyetemeken való tanulásának az oktatás kezdete előtti, alatti és utáni támogatására, gyakran tesztprojektet végeznek el a teljes csoport megkeresése előtt. A tesztprojekt három lényeges eleme a jó tervezés, a pontos értékelés és a szükséges korrekciók meglépése. Így lehet sikeres a tényleges, az összes hallgatót elérő rendszer felépítése.

A VM-BASE projektet úgy tervezték meg, hogy tartalmazza e lényeges elemeket. A partnerek kiválasztották a lényeges teszt ötleteket, kipróbálták és értékelték őket.

Hasznos tud lenni, ha már kezdéskor ismerjük az értékelési módszert, fontos ugyanis a jól megtervezett és kivitelezett folyamat. Az értékelés szempontjai közül figyelembe kell venni a következőket: az értékelés módja, az értékelés kivitelezője (saját magunk vagy független külsős értékelés), minőségi vagy mennyiségi módszer alkalmazása, adatgyűjtés és elemzés mikéntje, stb.

Ha a tesztprojekt eredményeit arra akarjuk felhasználni, hogy másokat meggyőzzünk annak hatékonyságáról, hasznos lehet az új eredmények és bizonyítékok megjelentetése egy rövid értékelő tanulmányban.

6. Diákmobilitás – útmutatás és ajánlások

Az előző fejezetben bemutatott tesztkurzusok és kezdeményezések fejlesztése által a VM-BASE projektben nagyobb hangsúlyt kapott a virtuális mobilitás és a résztvevő intézmények és hálózatok stratégiai céljainak figyelembe vétele.

A különböző szinteken (intézményi-, regionális-, nemzeti- és európai szint) megtett lépéseket a jelenben és a jövőre nézve is vizsgálni kell. E fejezet útmutatót ad és ajánlásokat fogalmaz meg a hallatói mobilitás főbb érintettjei számára. Az útmutató a tesztprojekt eredményei, a munkaértekezlet megbeszélések anyagai és a VM-BASE konzorcium partnereinek eredményei alapján készült.

6.1 Csereprogramokban részt vállaló diákoknak

A felsőoktatási intézményeknek számos lehetőségük van virtuális mobilitás megszervezésére, támogatására és a diákok tevékenységének nyomon követésére. Lényeges azonban az is, hogy a diákok maguk is érezzék a jó előkészítés fontosságát, és végig aktívak legyenek a mobilitás alatt. Annál több mobilitási tapasztalatuk lesz, minél több adódó lehetőséget használnak ki.

Mint jövőbeli cserediáknak érdemes tisztában lenni a következőkkel:

- Előkészületre szánt idő. Ez legalább hat hónapot jelent. Mindent elő kell készíteni még indulás előtt. Érdemes időbeosztást és teendőlistát készíteni indulás előtt. Célszerű más cserediákok tapasztalatait begyűjteni,

valamint a saját tapasztalatokat megosztani fórumokon, weboldalakon, stb.;

- A fogadó intézmény honlapján sok hasznos információ érhető el. A diákéletéről és az új környezetéről sok mindent meg lehet tudni turizmussal kapcsolatos weboldalakról is;
- A fogadóintézmény diákjaival illetve az ottani diákszervezettel érdemes felvenni a kapcsolatot. Az intézmény rendelkezhet olyan rendszerrel, mely azonnal egy hasonló ottani diák elérhetőségét ajánlja fel. Esetleg online közösségekhez (pl. Facebook csoportok) is lehet csatlakozni.
- Érdemes az új nyelvet tanulni/gyakorolni és már indulás előtt virtuális nyelvviskolát keresni otthon;
- Továbbá lehet indulás előtt még tájékozódni a virtuális kurzusok elérhetőségéről, valamint a laptop 'felkészítésének' szükségességéről.

A hazatérés után több mód is van a fogadóintézménnyel és a diákokkal való kapcsolattartásra. A saját tapasztalatok megosztása hasznos lehet a későbbi cserediákoknak.

A mobilitás után lehetőség van:

- Online kapcsolódásra a fogadóintézmény valamely öregdiák szervezetéhez, amely esetleg elérhető valamelyik közösségi oldalon;
- Kapcsolattartásra a Nemzetközi kapcsolatok részlegével, ahol lehetőség van a tapasztalatok megszerzésére és átadására. Rövid leírást lehet készíteni a mobilitás hatásairól;
- A saját intézményen belül jobb kapcsolatok kialakítására, például visszajelzés vagy beszámoló készítése a tanároknak;
- Feliratkozni újabb virtuális mobilitási programokba a hazatérés után.

6.2 Diákszervezetek és diákképviseltek számára

Számos diákszervezet képviselője aktívan részt vett a projektben, értékelt a kezdeményezéseket és tanácsokat adott az általa képviselt diákok szemszögéből. Visszajelzéseik alapján sikerült tisztázni a diákszervezetek szerepkörét a tényleges mobilitás megszervezése, lebonyolítása és lezárása terén.

Diákszervezetként lehetőség van:

Aktívan bevonni a hallgatókat a mobilitási projektbe. Ez nem jár automatikusan mindenkinek;

- Használni a már meglévő eszközöket. Legyen elérhető minden információ angolul a honlapon;
- Integrálódni más felsőoktatási intézményekkel és diákszervezetekkel;
- Értékelni a cserediákoktól érkező visszajelzéseket, ötleteket, elérhető erőforrásokat, ezáltal hasznossá válni a diákszövetségben;
- Bátorítani a saját tagokat a szélesebb látókör kialakítására a cserediákok támogatásának felvállalásával.

6.3 Tanároknak

A tesztkurzus elkészítése és értékelése során az oktatók számos munkaértekezleten fejtették ki álláspontjukat az e-felkészítéssel kapcsolatban. Ők a leglényegesebb tényezők a vegyes mobilitás és e-felkészítés során saját előadásaikon.

Tanárként lehetőség van:

- A diákok tevékenységének nyomon követésére és virtuális támogatás megszervezésére, ha szükséges;
- Virtuális támogatás megadására a saját és az érkező cserediákok számára. Nem szabad lebecsülni azonban a személyes támogatás jelentőségét sem, ezáltal hangsúlyozva a vegyes típusú megközelítés fontosságát;
- Kapcsolatban maradni olyan kollégákkal, akik megfelelő tudással rendelkeznek az ICT technológiák felhasználhatóságával kapcsolatban, amennyiben a saját ismeretanyag nem elegendő;
- A külkapcsolatokért felelős részleggel vagy a mobilitás koordinátorral felvenni a kapcsolatot a saját intézményben;
- Segíteni a diákok tudásának és tapasztalatainak átadását hazatérésük után.

6.4 Felsőoktatási vezetőknek

Fontos, hogy a felsőoktatási intézmények vezetői felismerjék a virtuális kezdeményezések és módszerek fontosságát, melyek segítik a hallgatói mobilitást. Lényeges a diák mobilitás általános fontosságának a hangsúlyozása is. Az előrelépés legjobb módja a fenti témák fontosságának nyilvános és határozott felismerése.

Annak érdekében, hogy a vegyes mobilitás elindítása valóban segítse az oktatást, a következőket lehet tenni:

- Virtuális kurzusok és tevékenységek biztosítása cserediákok számára az egyetemen. Minél több hosszú távú megoldás felkínálása lenne célravezető;
- A virtuális mobilitási projektekben érintettek 'összekapcsolása'. A tanárok, a nemzetközi kapcsolatok irodájában dolgozók, IT szakemberek és e-learning szakértők mind speciális tudással rendelkeznek, amivel támogathatják a cserediákokat. Fontos felismerni, hogy ha a kommunikáció nem jó az érintett felek között, akkor a végeredmény is kétséges lesz, rendelkezzen a projekt akár a legjobb tervezetekkel vagy virtuális platformokkal is. Ezért a kommunikáció és a koordináció megkönnyítése illetve javítása az erőforrások elérhetőségét is megnöveli. Vegyük figyelembe, hogy az összes érintett bevonása sok időbe kerül;
- A tréningek és munkaértekezletek szervezése az oktatási eszközök és technológiák témakörében, melyek segítik a cserediákokat. Érdemes e lehetőségeket kihasználni;
- Nyitottság az alulról felfelé való megközelítésre. Meg kell nézni, hogy mi történt mindeddig az intézményben. Az alulról felfelé való megközelítés hosszú folyamat és szüksége van a vezetés támogatására;
- Jó példák megismerése és ismertetése nemcsak a saját intézményen belül (nemzeti és nemzetközi egyetemi hálózatok), az előnyös dolgok bevezetése;
- Értékelés bevezetése a nemzetközi kapcsolatok irodájának cserediák programjait szervező munkatársai között. Tanárok jutalmazása az innovatív kezdeményezések használatáért.

6.5 Nemzetközi kapcsolatok irodája és egyetemi diák mobilitási koordinátorok részére

A nemzetközi kapcsolatok irodája rendelkezik a legnagyobb tapasztalattal és a szükséges tudással és ismeretekkel a diák mobilitás támogatása terén. Ez az iroda tűnik kézenfekvő választásnak az ilyen ügyek intézéséhez. A nemzetközi kapcsolatok irodájának munkatársai és a diák mobilitás koordinátorok gyakran egyben a kontaktszemélyek is a kiutazó és az érkező cserediákok számára, és mint ilyenek fontos szerepet töltenek be.

Nemzetközi kapcsolatok illetve diák mobilitás koordinátorként lehetőség van:

- Virtuális felkészítő tanfolyamok szervezésére az intézménybe érkező hallgatók számára. E kurzusok során lehetőség van a fogadóintézmény nyelvének kezdőszintű megismertetésére;
- A mobilitás támogatására az egész folyamat során (előkészítés, tartózkodás, hazaérkezés után). Támogatás a kiutazó és az érkező diákok számára. Általában az érkező diákokkal többet kell foglalkozni, azonban a kiutazókkal való törődés is fontos lehet;
- Vegyes megközelítés alkalmazására. Erősen ajánlott a virtuális támogatás mellett a személyes találkozó kezdeményezése is;
- Az összes fontos információ feljánlására a cserediákoknak szervezett módon. Fontos összeállítani egy könnyen elérhető, összeszedett és gyakran frissített weblapot a szükséges információkkal. És persze jó, ha a cserediákok ismerik a weblap elérhetőségét;
- Több nyelven elérhető intézményi (például a kurzusról, stb.), gyakorlati és szociális információ összeállítására. Lényeges szempont a valódi információ biztosítása, ne csak promóciós anyag legyen a tájékoztató;
- A korábbi cserediákoktól és diákszervezetektől beszerzett gyakorlati információk átadására a jövőbeni kiutazók és érkezők részére;
- Érdekes és felhasználóbarát eszközök használatára a diákokkal való kommunikációban. Virtuális eszközökkel segíteni kell a diákok közötti kommunikációt, és persze ellenőrizni és követni az online beszélgetéseket;
- IT szolgáltatások és e-learning szakértőkkel való együttműködésre az újabb IT eszközök bevezetésére;
- Az egyetemi Karokkal és tanárokkal való együttműködésre az érkező cserediákok adatainak kezelésére (számuk, ország, származás, stb.).

6.6 Támogató szolgáltatások/szolgáltatók részére

A támogatószolgáltatók közé soroljuk az e-learning és IT szakembereket, a könyvtárat, a diákszervezeteket, stb. Fontos szerepet játszanak saját intézményük reklámozásában és a szolgáltatás színvonalának növekedésében.

Többek között képesek:

- Megcélózni a lehetséges cserediákokat a lehető legtöbb információ elérhetővé tételével;
- Az IT szolgáltatásokat és az internetet elérhetővé tenni mindenütt (nemcsak a kampusz területén);

- Hírlevelek és más figyelemfelkeltő anyagok készítésére, amiből a cserediákok megtudhatják a könyvtár, az IT szolgáltatások és más egyéb lehetőségek meglétét;
- A cserediákokat saját diákként kezelni, tehát azonos jogokat/elérhetőségeket biztosítani számukra;
- Más érintettekkel való együttműködésre, ahol megtanulhatják a ICT használatát.

6.7 Felsőoktatási intézmények hálózatai számára

A felsőoktatási intézmények hálózatai alapvetően jó használhatók az információk célba juttatására. A saját hálózatban eljuttatott információkon keresztül befolyásolhatják (erősíthetik, támogathatják, stb.) tagjaikat a vegyes mobilitás és az e-felkészítés bevezetésben.

Hálózatként képesek:

- Erősíteni a tudatosságot és információkat biztosítani a vegyes mobilitásról a tagoknak;
- Bevonni a tagokat: szakértelem, meglévő információk, jó példák, érdekes projektek bemutatása;
- Tréningek és munkaértekezletek szervezni ahol az érdekeltek találkozhatnak (műszaki tagok, tanárok, Nemzetközi kapcsolatok hivatala, diákok és képviselőik, stb.) és kicserélhetik tapasztalataikat, projekteredményeket, stb.;
- Megkönnyíteni és szervezni az egyetemek közötti kapcsolatokat (munkaértekezletek, EU projektek, stb.);
- Támogatni a hálózaton belüli csereprogramokat és bevezetni a VM-BASE ötleteket a tagintézményekben;
- Az érintetteket összehozni;
- Hatással lenni az EU politikára, a nemzetközi, nemzeti és regionális ügynökségekre.

6.8 Az Európai Bizottság és a nemzeti és regionális döntéshozók részére

A döntéshozók minden szintje (európai, nemzeti vagy regionális) kulcsszerepet játszanak a vegyes mobilitással és az e-felkészítéssel kapcsolatos figyelemfelkeltésben és promócióban a felülről lefele való megközelítés alapján. Ezáltal képesek:

- Felkelteni a figyelmet és eljuttatni az információkat, különösen az oktatási ügynökségeken keresztül a legtöbb országban;
- Biztosítani azt, hogy a nemzeti ügynökségek komolyan vegyék a felsőoktatási intézmények által adott információkat;
- Biztosítani az innováció anyagi fedezetét;
- Jelezni a virtuális támogatási kezdeményezések jelentőségét és átültetni őket a gyakorlatba;
- Megoldani a hasonló projektek összekapcsolását és közös irányítását. Például, létrehozhatnak olyan weboldalt, ahol az összes idevágó eredmény megtalálható;
- Biztosítani azt, hogy az alkalmazott módszertan elfogadható legyen más országok által is. A mostani munkák többsége az Európán belüli mobilitásra figyel, azonban hasznos lehet a távolabbi mobilitási helyek figyelembe vétele is.

E kiadvány részletesen tárgyalja a tényleges diák mobilitási lehetőségek kiterjesztésének, támogatásának és kiegészítésének lehetőségeit a virtuális mobilitás felhasználásával. Számbaveszi az európai felsőoktatási intézmények, hálózatok és diákszervezetek által elvégzett felmérések eredményeit, amelyek az EU által finanszírozott VM-BASE (Virtuális mobilitás diákcsere előtt és után) projekt keretében valósultak meg. A projekt célja a diákcsereprogramok minőségének javítása virtuális támogatás segítségével a tényleges kiutazás előtt, alatt és után, valamint a tanárok támogatása a cserediákok virtuális felkészítésében (e-felkészítés).

Education and Culture

Socrates

Minerva

Az Európai Bizottság támogatást nyújtott ennek a projektnek a költségeihez.

Ez a kiadvány a szerző nézeteit tükrözi, és az Európai Bizottság nem tehető felelőssé az abban foglaltak bármilyen felhasználásért.